

Magazyn dla dzieci
Kwartalnik

Wesoła Ulica

Numer 3 (2023)
czerwiec, lipiec, sierpień

Poznajemy literki - "Rrrr"

**ŁAMIGŁÓWKI I
ZAGADKI**

WILKI

Mrożony napój
truskawkowy

Znany polski
malarz

Władysław

Ludwig

Ślewiński

Aleksander Fredro - 230 lat

W TYM NUMERZE:

- Literka R
- Władysław Ludwik Ślewiński
- Niebieski ptak
- Ścieżka do skrzyni skarbów
- Aleksander Fredro - 230 lat
- Zwiedzamy Gdańsk
- Owady latem
- Mrożony napój truskawkowy
- Ciekawostki o wilkach
- Kamigłówki i ciekawe zadania dla najmłodszych

Kiedy zaczyna się lato?

Kiedy zaczyna się lato?

To, kiedy wypada pierwszy dzień lata, zależy od tego gdzie na ziemi się znajdujemy. Na półkuli północnej astronomiczne lato zaczyna się w dniu 21 czerwca, czyli przesilenia letniego. Jest to zarazem najdłuższy dzień roku.

Na półkuli południowej przesilenie letnie ma miejsce dniu 21 grudnia i to wtedy zaczyna się tam lato!

Dla uczniów szkół na Łotwie lato zaczyna się 1 czerwca, dlatego, że jest to pierwszy dzień wakacji!

Parasol

Maria Konopnicka

Wuj parasol sobie sprawił.
Ledwo w kątku go postawił,
Zaraz Julka, mały Janek,
Cap za niego, smyk na ganek.
Z ganka w ogród i przez pola
Het, używać parasola!

Idą pełni animuszu:
Janek zamiast w kapeluszu,
W barankowej ojca czapce,
Julka w czepku po prababce,
Do wiatraka pana Mola!...

A wuj szuka parasola.

Już w ogrodzie żabka mała

Z pod krzaczka ich przestrzegająca:

— Deszcz! deszcz idzie! Deszcz, deszcz leci!

Więc do domu wracać, dzieci!

Mała żabka, ta, na czasie

Jak ekonom stary, zna się,

I jak krzyknie: deszcz! — to hola!

Trza tęgiego parasola!

Lecz kompania nasza miła

Wcale żabce nie wierzyła.

— Niech tam woła! Niech tam skrzeczy!

Taka żaba!... wielkie rzeczy!

Co nam wracać za niewola!

Czy nie mamy parasola?

Wtem się wichur zerwie srogi.

Dzieci w krzyk, i dalej w nogi...

Szumią trawy, gną się drzewa,
To już nie deszcz, to ulewa;
A najgorsza teraz dola
Nieszczęsnego parasola.

W górę gną się jego żebra,
Deszcz go chlusta, jakby z cebra,
Pękł materjat... Aż pod chmury
Wzniósł parasol pęd wichury.

Darmo dzieci krzyczą: Hola!

Łapaj! Trzymaj parasola!

Nie wiem, jak się to skończyło,

Lecz podobno niezbyt miło;

Żabki o tem może wiedzą,

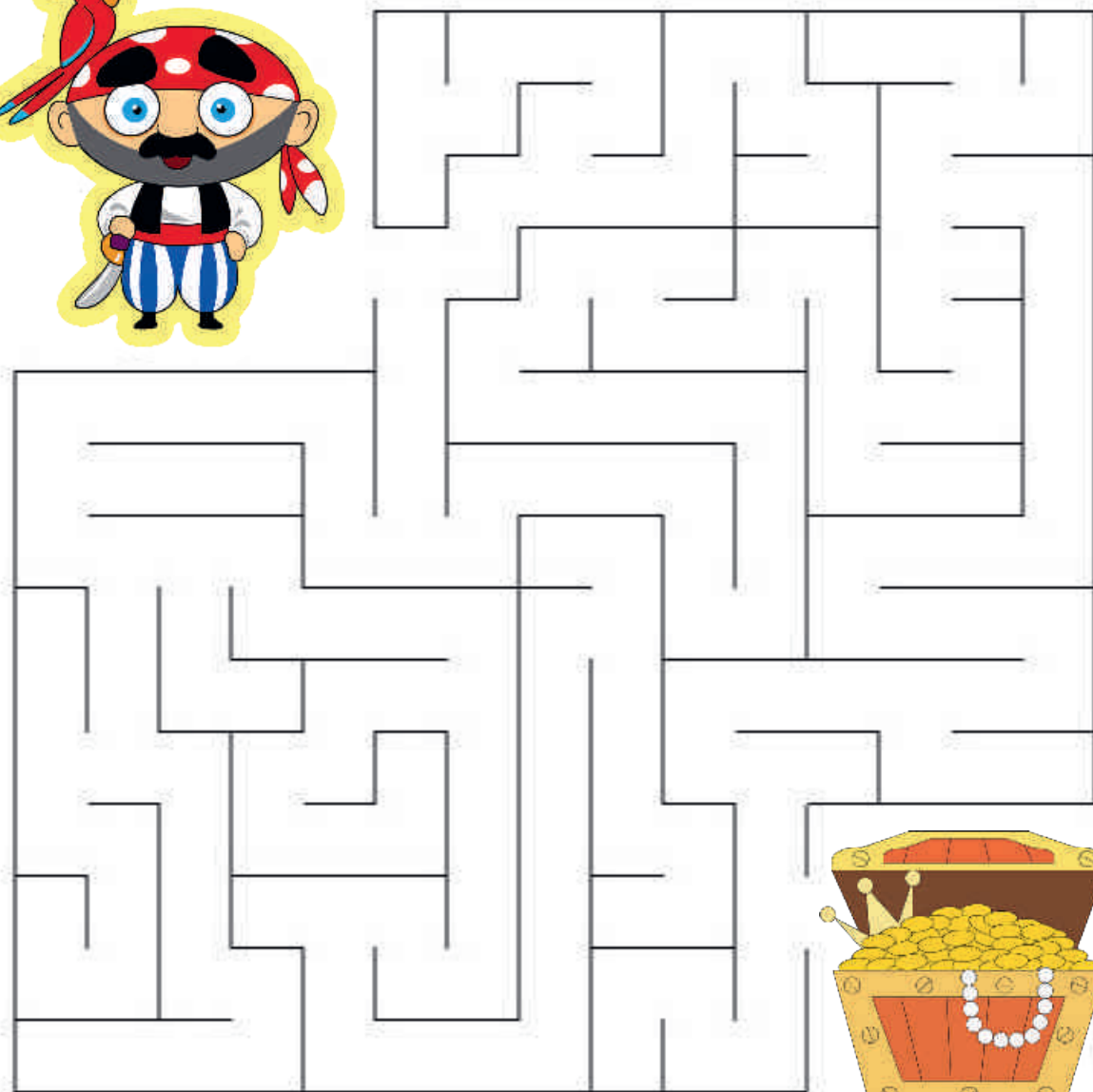
Co pod grzybkiem sobie siedzą;

— Prosim państwa, jeśli wola,

Do naszego parasola!

Pomóż piratowi znaleźć ścieżkę do skrzyni skarbów!/
Palīdzi pirātam atrast ceļu līdz dārgumu lādei!

Piraci to rozbójnicy, którzy napadają na statki na morzu, lub na nabrzeżu. W taki sposób oni zarabiali na życie.

Czarnobrody, czyli Edward Teach był znany jako najbardziej przerażający pirat na świecie. Przed walką o statek wplatał konopie w brodę i podpalał je, przez co wyglądał na straszną istotę.

Najbardziej popularnymi książkami o tematyce pirackiej wszech czasów są: "Wyspa Skarbów" Roberta Louisa Stevensona oraz "Piotr i Wendy" J. M. Barrie.

Flaga Piracka

Pirāti bija jūras laupītāji, kas siroja jūru piekrastes zemēs. Tādā veidā viņi pelnīja sev iztikas līdzekļus.

Viens no visslavenākajiem jūras laupītājiem bija pirāts Melnā Bārda (Edvards Tičs). Viņš kaujas laikā savā milzīgajā melnajā bārdā bija iepinies ar aizdedzinātiem virves sērkokociņiem. Sērkokociņi dega lēni un izdalīja daudz dūmu. Tie bija paredzēti, lai viņš izskatītos biedējoši.

Vispopulārākās grāmatas par pirātiem ir Roberta Lūisa Stīvensona piedzīvojumu romāns "Bagātību sala" un Džeimsa Metjū Berija stāsts "Pīters un Vendija".

CHWILA NA SZTUKĘ

WŁADYSŁAW ŚLEWIŃSKI

(1856-1918)

Władysław Ślewiński urodził się w 1856 roku w Białyninie, zmarł w 1918 roku w Paryżu. Polski malarz, przedstawiciel Młodej Polski oraz secesji. Tworzył głównie we Francji, a tematem jego sztuki było przede wszystkim morze. Malował liczne martwe natury oraz pejzaże – skromne, surowe, spokojne.

Sierota z Poronina (ok. 1906), Muzeum Narodowe w Warszawie

VĻADISĻAVS SĻEVINSKIS

(1856-1918)

Vladislavs Sļevinskis dzimis 1856. gadā Bjalininā, miris 1918. gadā Parīzē. Poļu gleznotājs, Jaunpolijas un jūgendstila pārstāvis. Viņš galvenokārt strādāja Francijā un galvenā tēma darbos bija jūra. Uzgleznoja daudz kluso dabu un ainavu, kuras ir pieticīgas, skarbas un mierīgas.

Morze w Bretanii (1904), Muzeum Narodowe w Krakowie

Czesząca się (1897), Muzeum Narodowe w Krakowie

FRAZEOLÓGIA NA WESOŁO!

Ranny ptaszek - osoba, która
lubi wczesnie wstawać.

Agrais putns - par cilvēku, kurš
agri ceļas.

Dzīvot kā
debess putns
= dzīvot
bezrūpīgi

Niebieski ptak – ktoś lekkomyślny,
nieodpowiedzialny, żyjący z pracy innych.

“Zilais putns” - Teiksmains putns, kas simbolizē laimi

Poznajemy litery!

Iepazīstam burtus!

Aa Āā Bb Cc Ćć Dd Ee Ęę Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll
Łł Mm Nn Ńń Oo Óó Pp Rr Ss Śś Tt Uu Ww Yy
Zz Źź Żż

Robot

Ryba

Rower

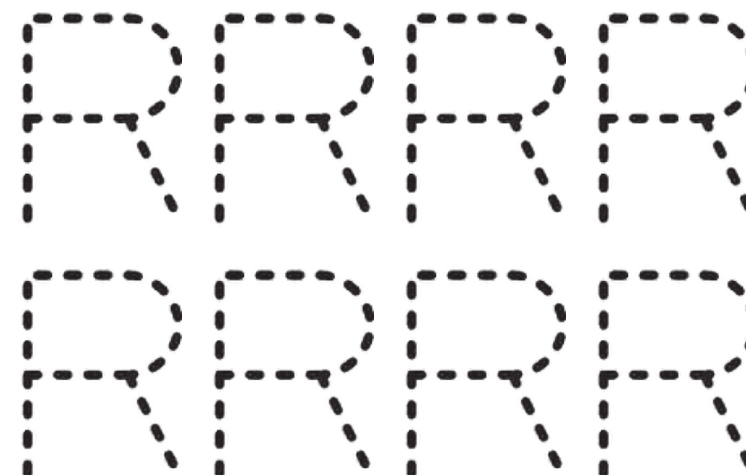

Róża

Ułóż z własnego
ciała literę R!
/Ar savu ķermeni
izveido burtu R!

Napisz literę R! / Uzraksti burtu R!

Czytaj! / Lasi!

Robot ma ważne zadanie. **Janek** ma nowy **rower**.
Róża jest czerwona. **Ryba** pływa w akwarium.

Owady

Kukaiņi

Pokoloruj wažķę / Izkrāso spāri

Słowniczek /
Vārdnīca:

pszczoła - bite
mrówka - skudra
mucha - muša
motyl - taurenis
biedronka - mārīte
konik polny -
sienāzis

Znajdź parę! / Atrodi pāri!

MAŁPA W KĄPIELI

Rada małpa, że się śmieli,
Kiedy mogła udać człeka,
Widząc panią raz w kąpielu,
Wlazła pod stół - cicho czeka.
Pani wyszła, drzwi zamknęła;
Małpa figlarz - nuż do dzieła!
Wziąwszy pański czepek ranny,
Prześcieradło
I zwierciadło -
Szust! Do wanny.
Dalej kurki kręcić żwawo!
W lewo, w prawo,
Z dołu, z góry,
Aż się ukrop puścił z rury.

Ciepło - miło - niebo - raj!
Małpa myśli: „W to mi graj!”
Hajże! - kozły, nurki, zwroty,
Figle, psoty,
Aż się wody pod nią mąca!
Ale ciepła coś za wiele...
Trochę nadto... Ba, gorąco!...
Fraszka! - Małpa nie cieleń,
Sobie poradzi:
Skąd ukrop ciecze,
Tam palec wsadzi.
„Aj! Gwałtu! Piecze!”
Nie ma co czekać,
Trzeba uciekać!
Małpa w nogi
Ukrop za nią - tuż, tuż w tropy,
Aż po progi.
Tu nie żarty - parzy stopy...
Dalej w okno... Brzęk! Uciekła!
Że tylko palce popiekła,
Nader szczęśliwa. -
Tak to zwykle w życiu bywa.

230 lat ALEKSANDER FREDRO (1793 - 1876)

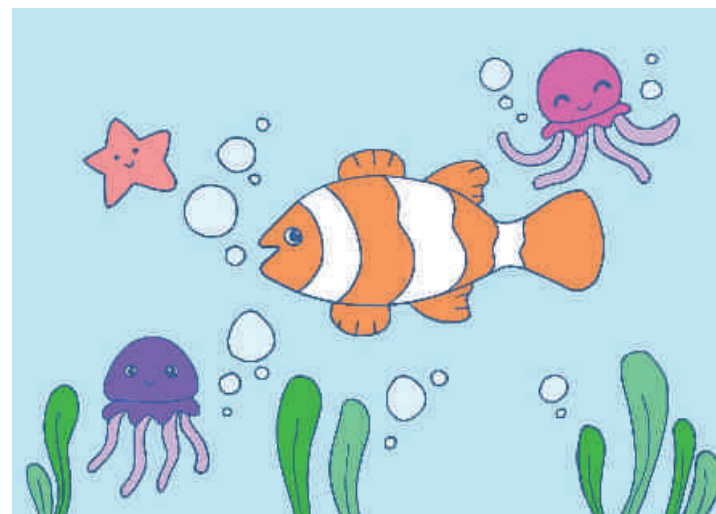
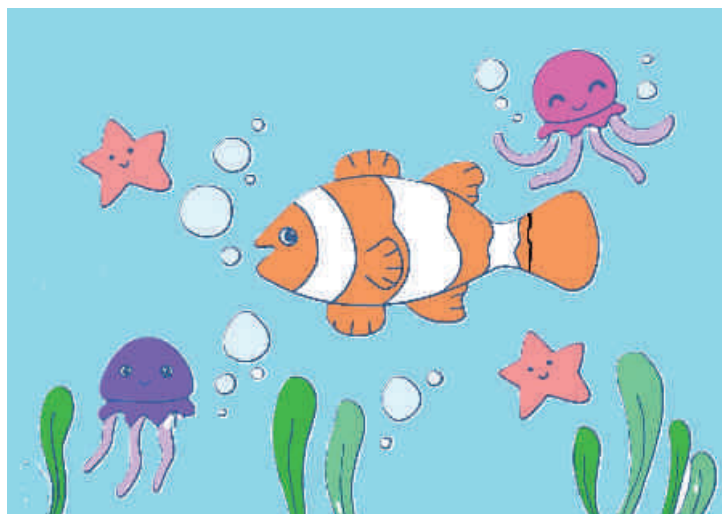
Aleksander Fredro – polski komediopisarz i poeta. Utwory Fredry weszły na stałe do kanonu polskiej literatury i teatru. Jego bajki, jak np. „Małpa w kąpielu”, „Zupa na gwoździu” czy „Paweł i Gaweł”, są lekturami literatury dziecięcej.

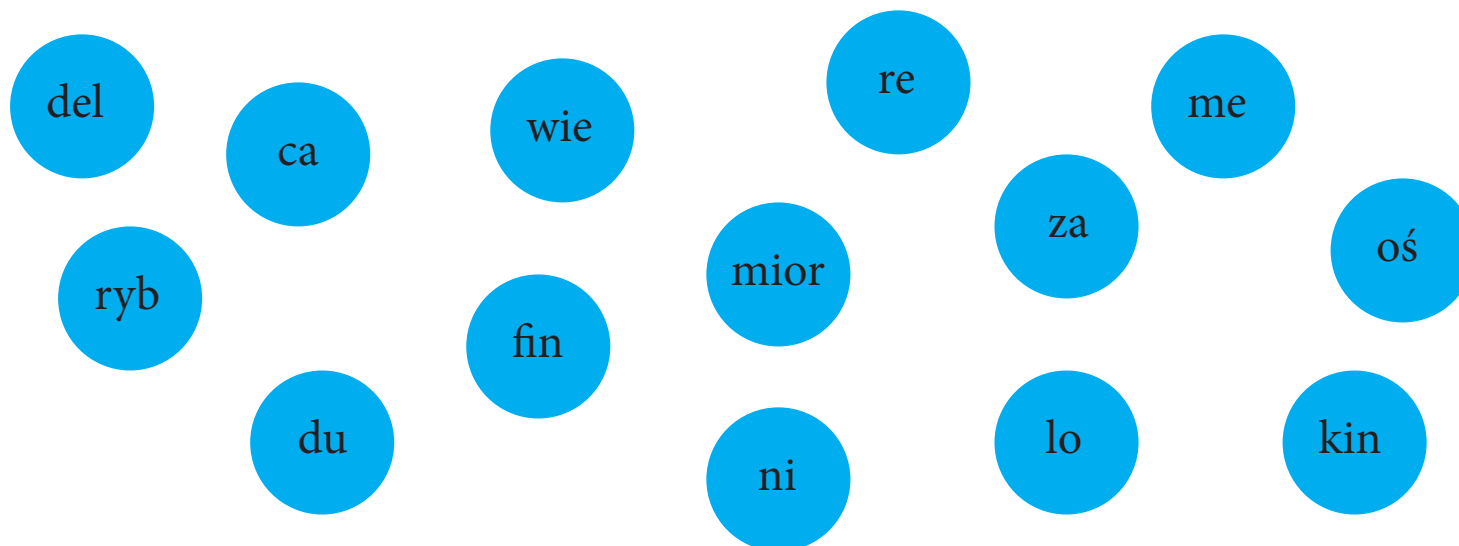
Aleksandrs Fredro bija poļu dzejnieks un dramaturgs. Viņa darbi pieder poļu literatūras kanonam. Divas no Fredro pasakām, „Pērtiķis vannā” (Małpa w kąpielu) un „Pāvils un Gavelis” (Paweł i Gaweł), pieder pie populārākajiem bērnu stāstiem.

8 czerwca - Światowy dzień Oceanów

Znajdź 5 różnic! / Atrodi 5 atšķirības!

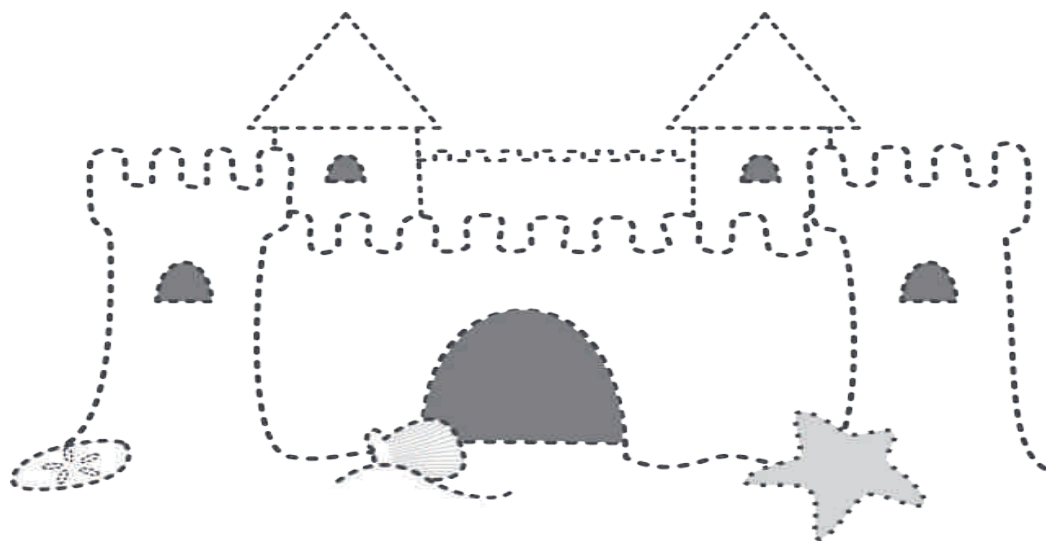
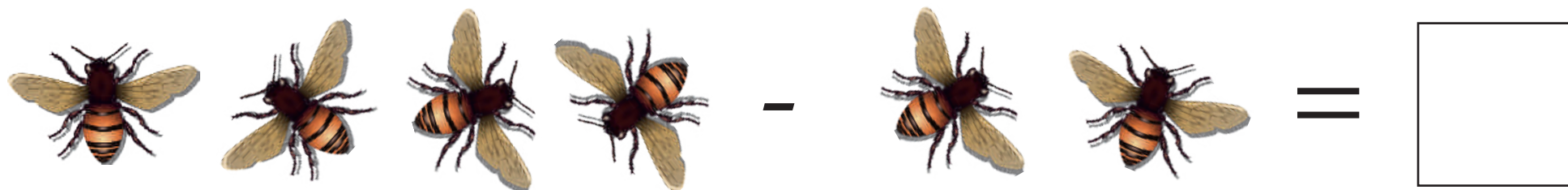
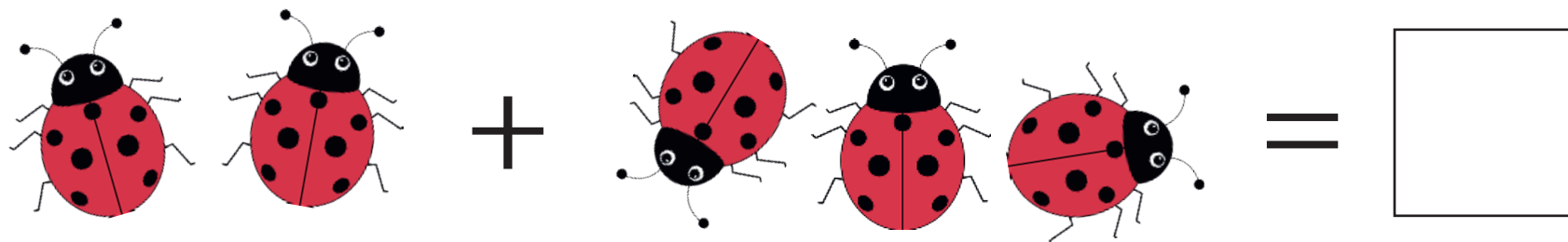
Połącz sylaby, żeby powstały nazwy mieszkańców oceanu. /
Savieno zilbes, lai top okeāna iemītnieku nosaukumi.

Słowniczek / Vārdnīca:

Rekin - haizivs
Wieloryb - valis
Meduza - meduza
Konik morski - jūras
zirdziņš
Krab - krabis
Ośmiornica -
astoņkājis
Delfin - delfīns
Żółw - bruņurupucis
Śledź - siļķe

Licz razem z nami!

Narysuj zamek z piasku po śladzie!
Pokoloruj! / Pārvelc līnijas un
izkrāso smilšu pili!

POZNAJEMY ZWIERZAKI!

WILK

- Stada wilków nazywane są watahami. Liczną one zwykle około 20 osobników.
- Wilki każdego dnia pokonują bardzo duże odległości. W ciągu tygodnia mogą przemierzyć trasę o długości nawet 300km!
- Wilki są bardzo szybkie. Podczas ucieczki lub w czasie pościgu za ofiarą mogą osiągać prędkość powyżej 60km/h. Przez większość czasu poruszają się kłusem z prędkością około 12km/h.
- Zwierzęta te posiadają wyjątkowo czuły zmysł węchu – sto razy lepszy od węchu ludzi i znacznie bardziej czuły od zmysłu udomowionych psów.
- Wilki mają skomplikowany system komunikacji. Nie tylko wyją, warczą i szczekają, ale również wykorzystują mowę ciała i oznaczenie odchodami i feromonami całego terytorium.
- W naturalnym środowisku wilki żyją około 13 lat. W ogrodach zoologicznych niektóre osobniki dożywały prawie 20 lat.

VILKS

- Vilki dzīvo baros. Tie parasti sastāv no aptuveni 20 indivīdiem.
- Vilki katru dienu mēro ļoti lielus attālumus. Nedēļas laikā tie var noiēt attālumu līdz 300 km!
- Vilki ir ļoti ātri. Bēgot vai dzenoties pakaļ laupījumam, viņi var sasniegt ātrumu, kas pārsniedz 60 km/h. Lielākoties viņi pārvietojas ar ātrumu aptuveni 12km/h.
- Šiem dzīvniekiem ir ārkārtīgi jutīga oža – simtreiz labāka nekā cilvēkiem un daudz jutīgāka nekā suņiem.
- Vilkiem ir sarežģīta saziņas sistēma. Viņi ne tikai kauc, rej un rūc, bet arī izmanto ķermeņa valodu, fekālijas un feromonus, lai atzīmētu visu teritoriju.
- Dabiskajā vidē vilki dzīvo apmēram 13 gadus. Zooloģiskajos dārzos daži egzemplāri nodzīvoja gandrīz 20 gadus.

ZRÓB TO SAM!

Potrzebne materiały:

- jasno kolorowa kartka,
- widelec plastikowy,
- zielona farba, szablon kwiatów,
- klej, patyczki do uszu,
- pastele,
- dowolny olejek,
- wykałaczka

Lato w pełni, pogoda jak marzenie i mnóstwo wolnego czasu!

To jest to, co uwielbiam! Zrobimy wspólnie kwiaty na łące?

Zaczynamy od stemplowania widelcem trawy. Gdy zrobimy tło, zostawiamy go do wyschnięcia.

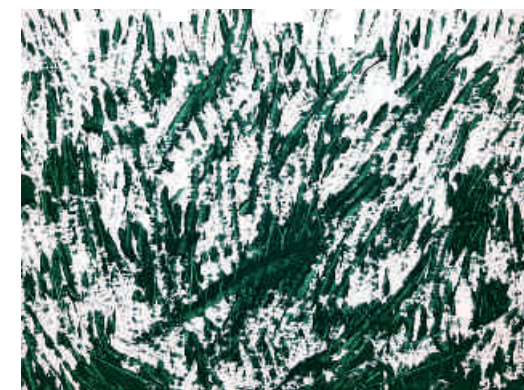
A w tym czasie zaczynamy produkcję kwiatów i eksperymentowanie.

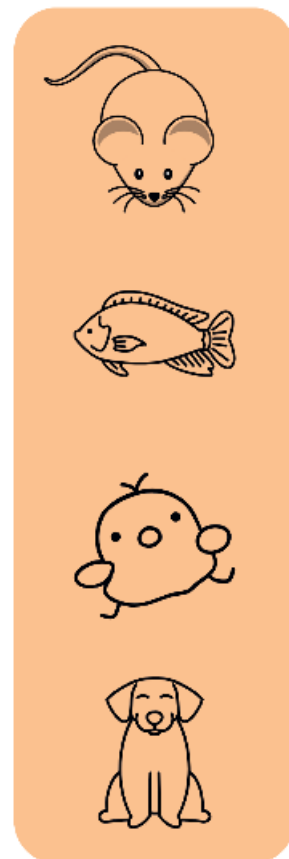
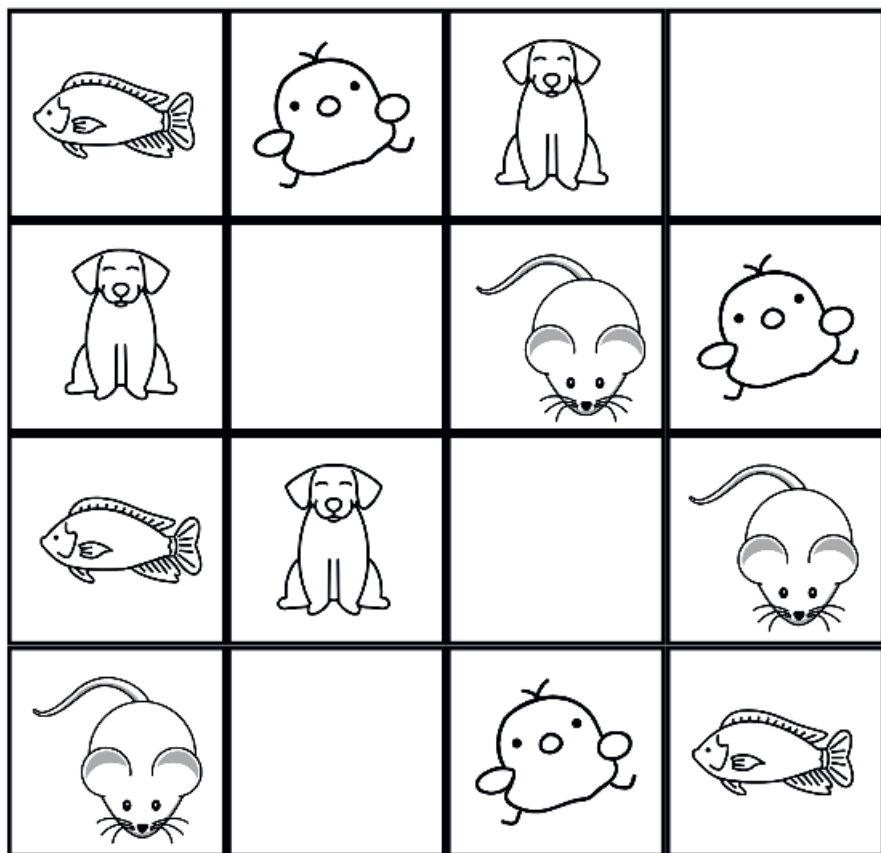
Narysuj kontury dowolnych kwiatów. Częściowo pokoloruj kwiaty pastelami. Weź patyczek do uszu i olejkim pokoloruj cały kwiatek.

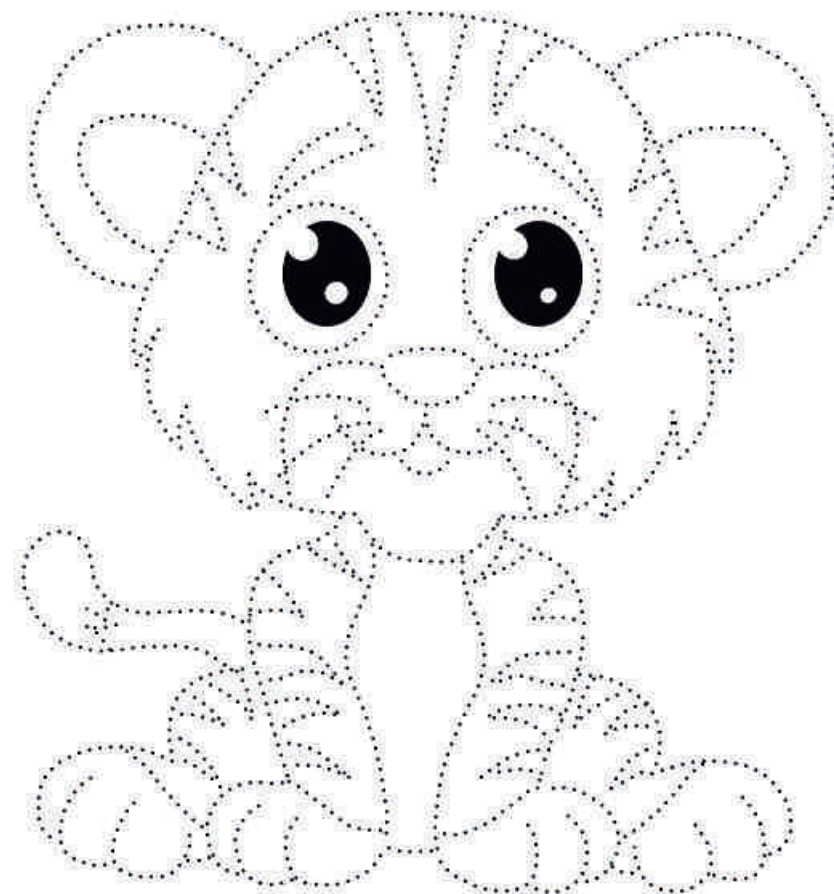
Wycinamy nasze kwiaty, delikatnie odginamy brzegi płatków i smarując klejem sam środek kwiatka, przyklejamy do tła.

Dorysuj odpowiednio zwierzątka. Pokoloruj / Uzzīmē trūkstošos dzīvnieciņus. Izkrāso

Rysuj po śladzie. Pokoloruj / Velc pa punktiņiem. Izkrāso

Przeczytaj nazwy zwierząt / Lasi dzīvnieku nosaukumus

Ry**ba**, pies, mys**z**, kurcząt**ko**, tyg**rys**

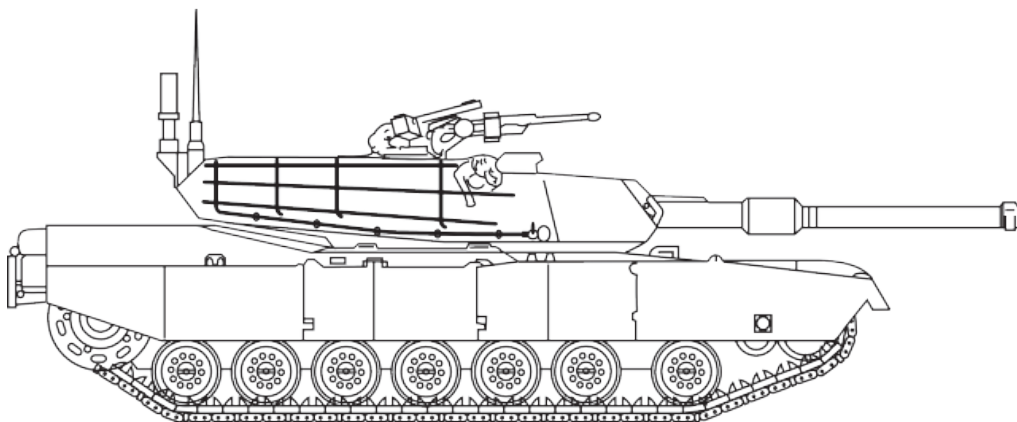
15 sierpnia obchodzi się **Święto Wojska Polskiego**. To dzień, w którym oddaje się hołd polskim żołnierzom, którzy przelewali krew w obronie Polski na różnych polach bitwy.

15. augustā tiek svinēta **Polijas armijas diena**. Tā ir diena, lai godinātu poļu karavīrus, kuri izlēja asinis, aizstāvot Poliju dažādos kaujas laukos.

W Polsce tego dnia organizowana jest defilada wojskowa w Warszawie. **Defilada** to parada różnych sił zbrojnych, podczas której zobaczyć można różne rodzaje sprzętu wojskowego, broni oraz żołnierzy różnych formacji wojskowych.

Polijā šajā dienā tiek organizēta militārā parāde Varšavā. **Parāde** ir dažādu bruņoto spēku gājiens, kura laikā var redzēt dažāda veida militāro aprīkojumu, ieročus un karavīrus formas tērpos.

Pokoloruj czołg! /Izkrāso tanku!

Jaki kask należy do żołnierza?/
Kura ķivere pieder karavīram?

GDAŃSK

Foto: Irena Wiłcynia

Większość Starówki Gdańskiej niestety została zniszczona podczas wojennych bombardowań w 1945 roku, ale w wyniku starań mieszkańców domy odbudowano i dziś cieszą oczy zwiedzających. Najważniejsze zabytki znajdują się na Głównym Mieście.

Ulica Długa – reprezentacyjna ulica Gdańska, biegnąca przez Główne Miasto w dzielnicy Śródmieście. Jej przedłużeniem jest Długi Targ, z którym stanowi tzw. Drogę Królewską.

Gdańsk to jedno z najstarszych polskich miast. Leży nad Zatoką Gdańską u ujścia rzeki Motławy i wchodzi w skład kompleksu miejskiego Trójmiasta (Gdańsk, Gdynia, Sopot). Gdańsk jest największym w kraju i jednym z największych w Europie ośrodkiem obróbki i sprzedaży bursztynu.

Ostas pacelājs "Žuraw"

Żuraw położony nad Motławą jest symbolem Gdańska. Jest to największy dźwig portowy średniowiecznej Europy. Drewniana konstrukcja liczy prawie 30 metrów wysokości. Obecnie majestatyczny Żuraw, jako wspaniały przykład historycznej budowli portowej, stanowi doskonałą oprawę dla ekspozycji bogatych zbiorów Narodowego Muzeum Morskiego.

Foto: Irena Wiłcynia

Foto: Irena Wiłcynia

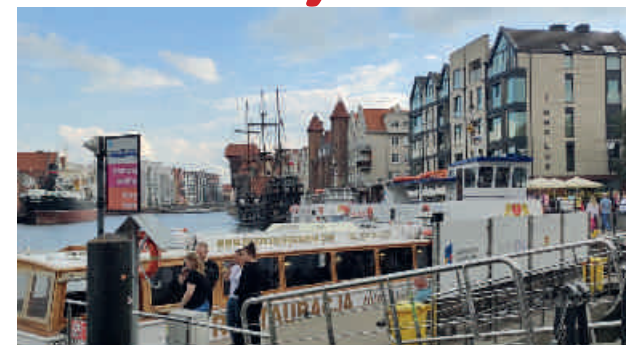

Westerplatte

Foto: Irena Wiłcynia

Gdańska ir viena no vecākajām pilsētām Polijā un kopā ar Gdiņu un Sopotu veido tā saucamo Trīspilsētu (Trójmiasto). Pilsēta atrodas valsts ziemeļu daļā pie upes Motlava. Gdańska ir arī labi pazīstama ar savu dzintaru.

GDANŃSKA

Krastmalā atrodās ostas pacelājs, kas ir kļuvis par vienu no Gdańskas simboliem. Viduslaikos tas bija lielākais ostas pacelājs Eiropā. Mūsdienās pacelājs ir Nacionālā jūrniecības muzeja filiāle. Koka konstrukcija ir gandrīz 30 metrus augsta. Karaliskais ceļš, kas sākas ar trim vārtiem un ved cauri vecpilsētai, sākumā kā *Garā iela*, tad - *Garais tirgus*.

**Fontanna Neptuna.
Neptūna strūklaka.**

Fot. Irena Wiłcynia

Statek "piracki" - Czarna Perła

Foto: Irena Wiłcynia

Otrā pasaules kara laikā, 1945. gadā, sprādzieni izraisīja briesmīgas sekas, taču pēc kara beigām pilsētas ēkas tika rekonstruētas. Ar elegantajām ēku fasādēm Gdańskas vecpilsēta joprojām liek sajūst pagātnes krāšņumu.

	B	A	S
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
	W	O	Ń

Utwórz łańcuch wyrazów, w którym każde słowo powstaje przez zmianę jednej litery w słowie poprzednim. Podane jest słowo pierwsze i docelowe oraz podpowiedzi do pozostałych. / Izveido vārdu ķēdi, kurā katrs vārds tiek veidots, mainot vienu burtu iepriekšējā vārdā. Tiek doti pirmie un mērķa vārdi, kā arī pārējo vārdu paskaidrojumi.

1. *Dużo drzew.*
2. *Ma kitę.*
3. *Na loterii.*
4. *W powietrzu.*
5. *Lew lub tygrys.*
6. *W stadninie.*

Pokoloruj klauna według wzoru! / Izkrāso klaunu pēc parauga!

Odpowiedź! / Atbilde!

1.	L	A	S
2.	L	I	S
3.	L	O	S
4.	K	O	S
5.	K	O	T
6.	K	O	Ń

MROŻONY NAPÓJ TRUSKAWKOWY

Składniki:

- 1 szklanka wody
- 1 szklanka cukru
- 1 kg truskawek

Truskawki myjemy, usuwamy szypułki i wrzucamy do blendera.

Cukier z wodą gotujemy przez kilka minut i studzimy.

Wszystko razem miksujemy przez chwilę na delikatny mus.

Przekładamy do miseczki i wstawiamy na 4-6 godzin do zamrażalnika. Co godzinę wyjmujemy mus i mieszamy delikatnie widelcem, tak by kryształki lodu się nie rozbiły.

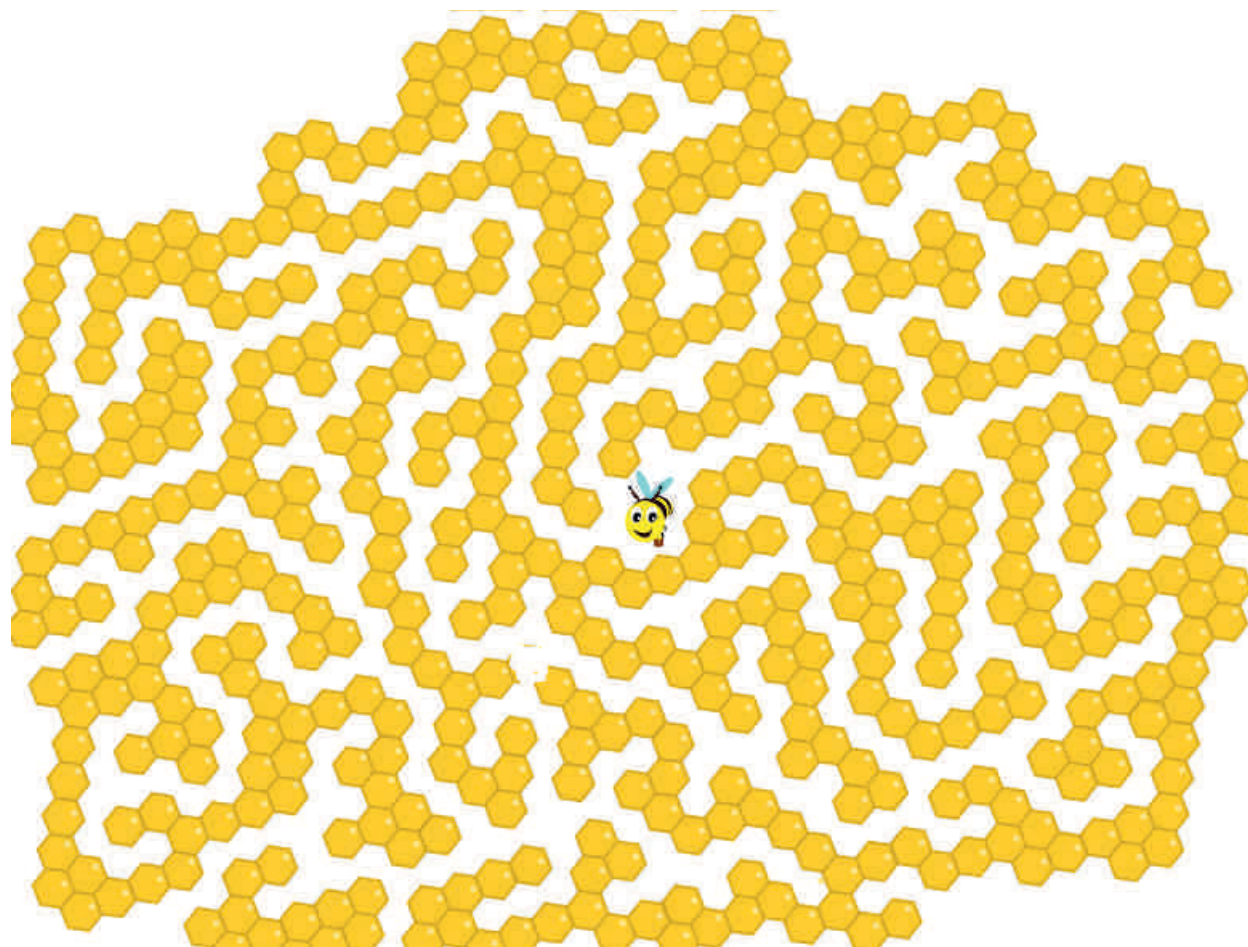
Gotową masę przekładamy do szklaneczek i deser gotowy.

To świetny deser na ochłodę! Podczas upałów jest nieoceniony!

SMACZNEGO!

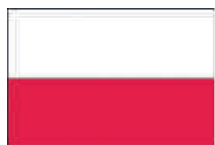
Pomóż pszczole trafić do ulu! / Palīdzī bitei atrast ceļu līdz bišu stropam!

Nie przegap
następnego
numera!

Projekt jest finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”. Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Projektu finansē Polijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāja kanceleja konkursa „Poļu kopienas un ārzemēs dzīvojošo poļi 2023” ietvaros. Publikācija pauž tikai autoru uzskatus un nevar tikt saistīta ar Polijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāja kancelejas un Fonda „Palīdzība poļiem austrumos” oficiālo pozīciju.

„Wesoła ulica” - kwartalnik dla dzieci – nr 3/2023, czerwiec - sierpień.

Redaktor naczelna: Krystyna Barkowska. Redakcja: Irena Wiłcynia, Olga Szerszniowa.

Koncepcja plastyczna i rysunki: Natalia Krjukowa. Wydawca: stowarzyszenie "Rubon"

Nakład: 400

Daugavpils, 2023 rok.

